

Retouradres: Postbus 9100, 2300 PC Leiden

Leidse Milieuraad

Gemeente Leiden
Bezoekadres Stadhuis
Stadhuisplein 1
Postadres Postbus 9100
2300 PC Leiden
Telefoon 14071
Website www.leiden.nl/gemeente

Datum 7 februari 2025
Ons kenmerk Z/25/3787406
Onderwerp Reactie op advies Leidse Milieuraad op Uitgangspunten
Gebiedsgerichte Warmtetransitie

Contactpersoon Y. Haasbroek
Doorkiesnummer 06 403 00671

Beste leden van de Leidse Milieuraad,

De uitgangspunten bepalen de kaders van de warmtetransitie

Op 11 oktober heeft het college een officiële adviesaanvraag ingediend bij de Leidse Milieuraad (LMR) over de Uitgangspunten Gebiedsgerichte Warmtetransitie (UGW). Het doel van de UGW is het afstemmen en vastleggen van uitgangspunten voor de gebiedsgerichte warmtetransitie met de gemeenteraad. De warmtetransitie is het omschakelen van aardgas naar schone energie. Leiden heeft een strategie bepaald om uiterlijk 2050 volledig aardgasvrij te zijn. De UGW moet zorgen voor duidelijke richtlijnen waarmee de gemeente Leiden de warmtetransitie effectief kan uitvoeren, binnen het (aankomende) wettelijke kader.

Door de gemeenteraad zich nu in een vroeg stadium te laten uitspreken over de kaders van de warmtetransitie, kan het college hierna verder focussen op de uitvoering. Ook krijgt het college, door het vastleggen van de kaders, meer richting voor de volgende stappen in het proces, zoals het kavelplan, uitvoeringsplan en aanpassingen in het omgevingsplan.

Reactie op advies van de Leidse Milieuraad op de uitgangspunten

Sinds het college om uw advies vroeg, is er een participatietraject georganiseerd om tot uitgangspunten te komen, met drie bijeenkomsten van een focusgroep. Naast het uitbrengen van een formeel advies, heeft de Leidse Milieuraad ook hieraan deelgenomen. De deelname en de inbreng van de LMR waardeert het college erg. Op basis van de inzichten uit dit traject is het document met de uitgangspunten op veel punten aangepast. Vooral de rol van warmtegemeenschappen (een warmtebedrijf van, voor en door de eindgebruikers, zoals bewoners) en de positie van lokale initiatieven in de warmtetransitie zijn, op advies van de focusgroep, duidelijker uitgewerkt in de uitgangspunten. Door de vele wijzigingen in het (concept)stuk dat we in oktober met de LMR hebben gedeeld, heeft de LMR in overleg meer tijd genomen om tot een advies te komen. Dit hebben we 3 december in goede orde ontvangen. Op 20 december heeft wethouder van Delft via een wethoudersbrief een voorlopige reactie op uw advies gestuurd. Middels deze collegebrief sturen wij u een definitieve reactie op uw advies.

Een (groot) deel van de adviezen komt overeen met de inbreng die we van de focusgroep hebben gekregen, met een nadruk op (kleinschalige) warmtenetten op basis van lokale warmtebronnen (zoals bijvoorbeeld oppervlaktewater en restwarmte van ziekenhuizen) en zeggenschap van afnemers. Sommige punten hebben al een plek gekregen in het UGW naar aanleiding van de inbreng van de focusgroep. In het kort voorziet het college per advies de volgende wijzigingen in de UGW:

Advies 1: uitgangspunten collectieve warmte (streef integraliteit van het energiesysteem na)

Het college erkent de noodzaak van een integraal energiesysteem, waarbij naast aandacht voor warmte ook rekening wordt gehouden met koeling en opslag. Mede daarom zijn (de toepassing van) koeling en opslag opgenomen in de uitgangspunten. In het stuk staat echter niet *hoe* we uitvoering (kunnen) geven aan (het realiseren van) koeling en opslag binnen het, nog op te richten, regionale publieke warmtebedrijf. Dat zullen we toevoegen. We zullen daarbij ook aangeven dat de invulling ervan minder zeker is dan van warmte, onder andere door (komende) wetgeving. Integraliteit is bovendien onderdeel van onze samenwerking in de Regionale Energiestrategie; het krijgt nadrukkelijk een plek in het toekomstbeeld van ons energiesysteem in 2050. Dat gaat onder andere over (de komst van) groen gas, woningbouw en de samenwerking met netbeheerder Liander. Vanuit daar landt het ook in Leids beleid.

Advies 2: lokale warmte, (kleinschalige) warmtenetten met lokale bronnen

De (grootte van de) rol van kleinschalige warmtenetten krijgt een plek in het warmteprogramma, de UGW maakt geen onderscheid in schaalniveau van collectieve warmte. Ook de nut en noodzaak van het benutten van lokale warmtebronnen (ten opzichte van regionale) komt in het warmteprogramma.

We zullen in de toelichting van het begrip 'eerlijke kans' (onder de uitgangspunten voor lokale initiatieven) beter duiden wat we onder een eerlijke kans verstaan. U vraagt ook aandacht voor een *dienstenorganisatie*. Bij het onderzoeken van mogelijke samenwerkingen van het, nog op te richten, publieke warmtebedrijf met warmtegemeenschappen hoort ook het (mogelijk) invulling geven aan de genoemde dienstenorganisatie; dat zullen we beter duiden. De vraag die daarbij voorligt, is of een dergelijke organisatie een passende bijdrage kan leveren aan de opgave.

Advies 3: zeggenschap van afnemers (bewoners, bedrijven)

Dit advies is verwerkt in de uitgangspunten als *betrokkenheid* in plaats van *zeggenschap*. Bij het opstellen van de UGW was het college nog niet zover om in te kunnen schatten wat het effect van betrokkenheid is, bijvoorbeeld via aandeelhouderschap van het publieke warmtebedrijf. De nut en noodzaak van de betrokkenheid van afnemers is onderdeel van het vervolg; het effectueren van alle uitgangspunten. Het college zal uitwerken in welke beleidsdocumenten ze een plek krijgen. Dat is in ieder geval in het warmteprogramma, maar zou bijvoorbeeld ook in een beleidskader lokale initiatieven kunnen. De inhoud van zulke beleidsdocumenten zal het college niet zelfstandig besluiten, maar afstemmen met coöperaties en initiatieven. Het is bovendien maatwerk; per wijk of initiatief zijn andere vormen van uitwerking passend.

De uitwerking van participatie per fase concretiseert in ieder geval in participatie- en communicatieplannen per wijk. Het college maakt echter geen handreiking specifiek voor de warmtetransitie; de *Handreiking samenwerken in de stad* is ons kader voor verdere plannen.

Advies 4: flexibiliteit, ruimte voor organische ontwikkeling

De oproep tot pilotprojecten ziet het college ook terug in de adviezen van het burgerberaad energietransitie en gaat daarmee aan de slag, maar beschrijft dat niet expliciet in de uitgangspunten. De rol van het publieke warmtebedrijf bij dit soort ontwikkelingen hoort wat ons betreft ook bij het onderzoeken van mogelijke samenwerkingen (van het warmtebedrijf) met warmtegemeenschappen; dat zullen we beter duiden. Het gaat niet alleen om samenwerking met warmtegemeenschappen maar ook over het starten van pilots met bijvoorbeeld mini-warmtenetten (in het stuk geduid als warmtenetten met 2-100 aansluitingen). De uitgangspunten laten ruimte voor verdere invulling van deze projecten; waar en op welke schaal we gaan experimenteren met mini-warmtenetten volgt in de fase na de vaststelling van de UGW.

Advies 5: Leiden en de regio

In de UGW benadrukt het college de regionale route van het opzetten van een publiek warmtebedrijf, binnen de Warmte Leidse Regio, als primaire route. Daarbij worden we als gemeente Leiden aandeelhouder worden van dat publieke warmtebedrijf. De voordelen van de regionale samenwerking, zoals de mogelijkheden om publieke financiering aan te trekken en risico's te delen met andere stakeholders, zullen we beter omschrijven in de UGW. Dat betekent overigens niet dat het regionale warmtebedrijf de enige schaal is waarbinnen zeggenschap wordt georganiseerd. Voor Leidse projecten kan dit ook op een andere manier worden georganiseerd; bijvoorbeeld door meer zeggenschap voor Leidse inwoners. De nut en noodzaak van die betrokkenheid wordt verder onderzocht, zoals genoemd onder advies 3. De definitieve keuzes en afwegingen zullen komende jaren nog gemaakt worden.

De UGW wordt na verwerking van de inspraakreacties voorgelegd aan de commissie Stedelijke Ontwikkeling, naar verwachting rond april, en vervolgens de gemeenteraad. Ik vertrouw erop u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Youri Haasbroek, e-mail y.haasbroek@leiden.nl, 06-40300671.

Met vriendelijke groet,

Burgemeester en Wethouders van Leiden,
de Secretaris,

de Burgemeester,